

SANNA PALOMÄKI

Suomessa naiset ovat hiihtäneet mahdollisesti kauemmin kuin missään muussa maassa. Hiihtämisen luonnollisuus ja välttämättömyys myös naisten liikkumismuotona on osaltaan kummunnut maaseudun huonoista kulkuyhteyksistä ja siitä, ettei talvella ollut paljon muita vaihtoehtoja. Hiihto ei siis ollut kiellettyä naisilta, kuten jotkut muut urheilulajit 1900-luvun alkupuolella, mutta kovin pitkälle menevästä tasa-arvosta ei voitu hiihdossakaan puhua.

Aluksi naiset saivat osallistua vain pieniin kylä- tai pitäjähiihtoihin. Suuremmissa kansallisissa hiihdoissa heidän tehtävään oli 1920-luvulla lähinnä kahvinkeitto. Kilpaurheilua pidettiin luonnottomana naisille ja sen katsottiin tekevän naisista liian miehisiä: vartalosta turhan lihaksikkaan ja luonteesta epänaissellisen päättäväisen tai jopa aggressiivisen. Yleinen oli myös uskomus siitä, että urheileminen turmelee naisten lisääntymiskyvyn. Naisurheilun kehitystä jarruttivat kulttuuristen ja taloudellisten esteiden lisäksi käytännön seikat. Esimerkiksi naisten housuihin pukeutumista paheksuttiin, puhumattakaan siitä, että vielä pitkään aikaan olisi ollut saatavilla naisille suunniteltuja urheiluvaatteita.

Nämä historiantiedot ovat peräisin opiskelukaverini, nykyisen liikuntatieteen tohtorin **Jaana Karin** liikuntapedagogiikan pro gradu -työstä (2000), johon hän ansiokkaasti haastatteli kahta suurta suomalaista naishiihtäjää **Lydia Widemanian** ja **Siiri "Äitee" Rantasta**. Työ antaa mielenkiintoisen perspektiivin siihen, mitä naisurheilu on ollut, ja millaista tietä tähän päivään on kuljettu.

Lydian ja Siirin kokemuksia leimasivat naisten alisteinen asema urheilussa: heitä ei tuettu samalla tavalla kuin mieshiihtäjiä, eivätkä he edes aina saaneet päättää omista asioistaan. Jos he halusivat hiihtää, oli harjoittelu hoidettava varsin vaatimattomissa olosuhteissa ja muiden velvollisuuksien ohessa, joita olivat esimerkiksi työ ja myöhemmin molemmilla mies, lapset ja kodinhoito. Vielä 1950-luvullakin naishiihtäjille tarjottiin usein joko suoraan samoja harjoitteluohteita kuin miehille, tai sitten he saivat itse keksiä ja luoda omat harjoittelumetodinsa kuten ainakin Siiri Rantanen menestyksekkäästi teki.

Tämä tekee helpommaksi ymmärtää, miksi liikuntatieteissä naisurheilijoiden liikuntafysiologinen tai valmennuksellinen tutkimus on vielä tänäkin päivänä varsin rajallista ja vähäistä verrattuna miesurheilijoiden tai -kuntoilijoiden tutkimukseen. Teemaosuudessamme tutkija **Anthony Hackney** arvelee vähäisemmän tutkimuksen johtuvan osaltaan myös siitä, että naisten elimistö ja hormonitoiminta ovat haastavampia tutkimuskohteita kuin miesten.

Nykyisin naisurheilu elää ja voi hyvin. Voidaan jopa puhua todellisesta nousukaudesta, jos tarkastellaan esimerkiksi urheilijoiden palkkauksen, yleisömäärien tai mediasopimusten kehittymistä naisurheilussa (Nielsen Sports 2018). Naishiihtäjistä **Krista Pärmäkoski** tienaa arviolta yhtä paljon kuin olympiavoittaja **Iivo Niskanen**, ja ampumahiihtäjä **Kaisa Mäkäräinen** on pystynyt tekemään vielä suurempaa tiliä menestyksellään.

Suuret tulot koskevat toki vain yksittäisiä huippu-urheilijaa naisia ja ovat vain yksi näkökulma urheilun tasa-arvokysymyksiin, joissa varmasti riittää tehtävää tulevaisuudessakin. Silti Kristan ja Kaisan esimerkit tasoittavat osaltaan sitä tietä, jonka raivaamisessa Lydia, Siiri ja heidän aikalaisensa tekivät aikanaan merkittävää työtä.

sanna.h.palomaki@jyu.fi

Toimitus:

Liikuntatieteellinen Seura
Mannerheimintie 15 b B
00260 Helsinki

puh: 010 778 6600
fax: 010 778 6619
sähköposti: toimisto@lts.fi
internet: www.lts.fi

Päätoimittajat:

Sanna Palomäki (vast.)
Jari Kanerva

Toimituspäällikkö:

Jouko Kokkonen

Teemaosuuden toimittaja:

Johanna Ihalainen

Toimituskunta:

Päivi Berg
Arto Hautala
Ilkka Heinonen
Terhi Huovinen
Mikko Julin
Markku Ojanen
Eila Ruuskanen-Himma
Timo Ståhl

Kannen kuva:

Antero Aaltonen

Ulkoasu:

Leijart

Julkaisija:

Liikuntatieteellinen Seura ry
Liikunta & Tiede on myös
Liikunnan ja Terveystiedon
opettajat ry:n jäsenetulehti.

Paino:

Forssa Print 2019

Tilaukset:

puh: 010 778 6600
fax: 010 778 6619
sähköposti: toimisto@lts.fi
Kestotilaus: 40 euroa
Vuositilaus: 42 euroa

*Liikunta & Tiede -lehdessä käytetyissä
kuvituskuvin esintyvillä henkilöillä
ei henkilöinä ole yhteyttä asiantuntija-
artikkeleissa käsitelyihin aiheisiin,
ellei kuviin artikkeleissa erityisesti viitata.*

56. vuosikerta
ISSN-L 0358-7010